

Het Zondagochtend Concert

19 november 2023 - Grote Zaal - 11.00 uur

Voorprogramma in de Spiegelzaal om 10.00 uur

Het Zondagochtend Concert 30 jaar!

Nordwestdeutsche Philharmonie

Felix Mildenerger, dirigent

Martin James Bartlett, piano

Wolfgang Amadeus Mozart Pianoconcert nr. 20 in d, KV 466
1756-1791

Allegro

Romance

Rondo: Allegro assai

Felix Mendelssohn
1809-1847

Symfonie nr. 5 in d, op. 107 'Reformatie'

Andante - Allegro con fuoco

Allegro vivace

Andante

*Koraal: Ein' feste Burg (Andante
con moto - Allegro maestoso)*

ONTDEK MEER

Op concertgebouw.nl/ontdek gaat een wereld voor u open. U vindt er video's, interviews, verhalen, podcasts, concertregistraties en nog veel meer.

Lees bijvoorbeeld het interview met AVROTROS-presentator Hans van den Boom over 30 jaar Het Zondagochtend Concert op concertgebouw.nl/van-den-boom.

Verwacht in Het Zondagochtend Concert

31 dec - Kleine Zaal

Nino Gvetadze speelt Brahms en Grieg

7 jan - Grote Zaal

De cellisten van het Concertgebouworkest spelen romantische klassiekers

21 jan - Grote Zaal

Symfonische dansen uit *West Side Story*, Inon Barnatan speelt Gershwin

28 jan - Grote Zaal

Sibelius' *Symfonie nr. 5*, Leila Josefowicz speelt Stravinsky

Zien we u binnenkort weer terug op zondagochtend?

De volledige concertagenda vindt u op concertgebouw.nl/zondag.

Deel uw zondagochtendgevoel op X (Twitter) [#hetzondagochtendgevoel](https://twitter.com/hetzondagochtendgevoel).

Het voorprogramma **Spiegelzaal** en

Het Zondagochtend Concert worden elke week door AVROTROS rechtstreeks uitgezonden op NPO Klassiek.

Als zpp'er timmerde Wolfgang Amadeus Mozart in het laat achttiende-eeuwse Wenen flink aan de weg. Tussen 1782 en 1786 schreef hij in de Oostenrijkse muziekstad alleen al vijftien pianoconcerten! Daarmee sloeg hij twee vliegen in één klap: hij kon zich als componist én als pianovirtuoos profileren. In februari 1785 organiseerde hij een zogenoemde Akademie waarvoor hij zijn *Pianoconcert in d*, KV 466 op papier zette. In allerijl, want pas een dag voor de uitvoering was het werk klaar. Het bleek een bijzondere compositie.

Onstuimig

Anders dan de vaak heldere en zonnige pianoconcerten die hij eerder schreef, koos Mozart voor een donkerder toon. Het werk staat in d-klein, de toonsoort die hij later zou gebruiken voor onder meer zijn *Requiem* en de opera *Don Giovanni*; het werd daarmee zijn eerste pianoconcert in mineur. Ook wat opbouw betreft, maakte hij nieuwe keuzes: het muzikale materiaal van de pianist en dat van het orkest is minder met elkaar verknoopt dan voorheen. Met een fraai spel van contrasten laat Mozart zich bovendien van een dramatische en subjectieve kant zien. Tussen de twee vrij onstuimige hoekdelen plaatste Mozart een idyllischere Romance. Tijdgenoten

vonden het werk 'voortreffelijk'. In de negentiende eeuw was het een van de weinige Mozart-concerten die nog wel eens werden gespeeld, al dan niet met een van de cadensen (een ongeleide, virtuoze solopassage) die Beethoven erbij schreef. Solist vanmorgen is de Brit Martin James Bartlett die, sinds hij in 2014 de BBC Young Musician won, diverse andere prijzen in de wacht sleepte, waaronder de Prix Serdang 2022.

Luther-lied

Het koraal *Ein feste Burg ist unser Gott* wordt wel gezien als het lijflied van de protestanten. Deze psalmbewerking van Martin Luther stamt uit de zestiende eeuw toen de kerkhervormer aan de wieg stond van de afscheiding van de katholieke kerk. Ook in 1830 had dit Luther-lied een vergelijkbare status. Toen Mendelssohn een symfonie wilde schrijven ter herdenking van de driehonderdste verjaardag van de Augsburgse Confessie – zeg maar de Lutherse geloofsbelijdenis – gebruikte hij bijna vanzelfsprekend dit protestantse volkslied. Met zijn 'Symfonie ter Viering van de Kerkrevolutie' wilde hij waarschijnlijk tegelijkertijd onderstrepen dat het hem ernst was met de bekering van zijn familie van het joodse geloof naar het protestantisme.

Verbranden

Er rustte aanvankelijk geen zegen op de 'Reformatiesymfonie'. Door politieke onlusten viel de religieuze herdenking in het water. Een later geplande uitvoering van de symfonie in Frankrijk werd afgelast, omdat de orkestleden het werk 'te geleerd', 'te fugatisch' en 'te weinig melodius' vonden. En nadat Mendelssohn in 1832 zelf de première had gedirigeerd, was hij allerminst tevreden over zijn eigen noten. Hij kon de symfonie 'niet uitstaan' en wilde het werk het liefst verbranden. Uiteindelijk deed hij dat niet en werd de symfonie in 1868, meer dan twintig jaar na Mendelssohns dood, toch nog uitgegeven. Hoewel het de tweede symfonie was die hij schreef, werd het werk vanaf die tijd de *Vijfde symfonie* genoemd en van een hoog opusnummer voorzien. Mendelssohns *Vijfde symfonie* klinkt weliswaar minder vaak dan zijn nummers drie en vier, maar staat vandaag de dag toch regelmatig op de lessenaars, zoals vanochtend bij de Nordwestdeutsche Philharmonie. Het orkest staat onder leiding van Mendelssohns naamgenoot Felix Mildenberger, een jonge dirigent die bij vele orkesten al zijn sporen verdiende en tot de 'Maestro's of Tomorrow' wordt gerekend.

Dresdener Amen

Inmiddels prijzen muziekgeleerden de samenhang die de 21-jarige Mendelssohn met name in de eerste drie delen van zijn 'Reformatiesymfonie' wist aan te brengen. Bouwstenen zijn noten van een gregoriaans *Magnificat* en vooral van het zogenaamde 'Dresdener Amen', een eenvoudige toonladder van vijf tonen, die destijds als liturgisch gezang werd gebruikt. Mendelssohn-hater Wagner zou hetzelfde Amen later als graalmotief in zijn opera *Parsifal* opnemen. Hoewel men vroeger de symfonie wel als 'te geleerd' beschouwde, bewonderen we nu de manier waarop Mendelssohn zijn muzikale materiaal met elkaar verweeft. Een gedegen eerste deel – dat begint met een langzame inleiding – gaat vooraf aan het scherzo (*Allegro vivace*). Het langzame deel, waarin vooral de strijkers aan het woord komen, was oorspronkelijk bijna twee keer zo lang. Pas aan het begin van het vierde deel verschijnt voor het eerst de melodie van het Luther-koraal. We horen allerlei variaties ervan – en ook nog flarden uit de eerdere delen – voordat het gezang uiteindelijk in brede notenwaarden de symfonie glorieus afsluit.

Dirk Luijmes